

קירות מזכוכית

איך מערערות מאיה אטון ונעמה ערד את התפיסה שבית הוא מקום בטוח ומכיל?

דנה גילרמן

שתי תערוכות של שתי אמניות מרתקות, מאיה אטון ונעמה ערד, מתעסקות במרחב הביתי. הבית, גם היום, נחשב לטריטוריה נשית, מכילה, הרחם במלוא מובן המילה, אך גם ב'הר שולחן' של ערד במוזיאון תל-אביב וגם ב'חצי מלא' של אטון בגלריה גבעון, מוצג בית משובש. אטון הפכה את חלל הגלריה למבנה של דירת דופלקס: יש בה מטבח וסלון בקומת הכניסה, חדרי שינה ואמבטיה בקומה העליונה וגרם מדרגות המחבר בין שני המפלסים. מאחורי וילון בקומת הכניסה יש קיר לבן, ועמדה של מוזיקה שאינה משמיעה דבר. חדר האמבטיה הנהדר בקומה השנייה מרוצף אריחי קרמיקה בשחור-לבן, עשויים מניירות צבועים בעיפרון. המראה שתלויה על הקיר מעמתת את הצופים עם עצמם בתוך חלל קסום שבה בעת יוצר תחושה של אין מוצא ומזכיר את מבוכ הזכוכיות בלו-נה-פארק. בחדר השינה תלוי שלט נאון ובו המלה Ghost. האות G המהבהבת, מניעה בין רוח רפאים ל-Host – מארח.

על הקיר בגרם המדרגות הצר תלויים רישומים של פנים בית. המקום הצר מעמיד בסכנה את קיומם של הרישומים. בזמן הביקור שלי במקום תנועה של אחת העולות במדרגות גרמה לנפילתו של אחד הרישומים. הרעש של התנפצות הזכוכית הדהד בכל החלל והחריד את הנמצאים בו. צליל השבר הלא-צפוי הדגיש את התחושה שמעוררת התערוכה. הוא פרע את מסכת הסדר והביטחון וחשף את השבירות והארעיות שנמצאות, כמעט אורבות, מתחת לפני השטח. היצירה של ערד במוזיאון תל-אביב פחות חמורת סבר ומתובלת בהרבה אירוניה. היא תוחמת את שטח הבית באמצעות גריד עשוי מסקינגטייפ, שמשווה לו מראה של חלל תלת-ממדי שנוצר

נעמה ערד, פרט מ'הר שולחן', 2015

בתכנת מחשב, ומסמנת את הטריטוריה באמצעות הפצים: שולחן שהפך לדלת כניסה, שטיח שעשוי מתריס ונציאני ומשקולת, כיסא שהוא גם אסלה, תיק יד שהפך לטלפון, רצפת אמבטיה המסומנת על ידי דגם אריחים שעשוי ממדבקות, צינור, וחור ניקוז שממוקם באמצע החלל. אצל ערד תחושת השיבוש והניכור נוצרת מחיבורים בלתי צפויים וסוריאליסטיים בין הפצים, שנו-תקו מהקשרם והפכו לדבר אחר.

תחושת הריק וההיעדר נוכחת ביתר שאת בשתי התערוכות. שתיהן מעמתות אותנו עם גבול דק שאותו אנחנו מנסים לה-דחיק: בין המוכר לזר, בין השגרה לניפוצה ובסופו של דבר בין החיים למוות. בשבריר שנייה כל המוכר עלול להיסחף במערבור לת אימתנית לתוך חור הניקוז, ומשם אל הלא-נודע.